

Ilmastorituaali – rituaalinen seminaariteos

Mitä: Ilmastorituaali – rituaalinen seminaariteos

Missä: Kuva+: 2. kerroksen valokatteisen keskustilan aula

Milloin: Tammikuu 2022-Joulukuu 2025 (tämän jälkeen jatko neuvoteltavissa)

Ilmastokriisit Kuvataideakatemiaan opetuksessa – opiskelijan näkökulma

“Opintojeni alkaessa minulla oli suuri toive siitä, että ekologinen ajattelu ja ilmasto- ja ympäristökriisien monipuolinen käsittely ja huomioiminen olisi olennainen osa opintokokonaisuutta niin taiteen tekemisen käytäntöjen opetuksessa, yleisesti tiedon jakamisessa aihepiiristä kuin erilaisten tulevaisuuskuvien spekuloidessa. Tiedän, että aiheita koskevia kursseja on järjestetty lähivuosina ja järjestetään myös lähitulevaisuudessa, mutta kaipaan ekologisten kriisien kokonaisvaltaista käsittelyä opinnoissani.

Ilmasto- ja ympäristökriisien käsittely ja ekologisesti kestävien käytäntöjen opetus, niin yksilö- kuin yhteiskunnallisella tasolla, tulisi mielestäni olla osa Kuvataideakatemiaan perusarkea ja pedagoginen lähtökohta. Aikaikkuna totaalisen eksistentiaalisen tuhon välttämiseksi ja globaalin systeemitason muutoksen tekemiseksi on todella pieni ja meidän, tulevaisuuden taiteilijoiden, tulisi olla tämän muutoksen eturintamassa valinnoillamme, teoillamme ja puheillamme, käsittelemme aiheet suoraan ilmastokriisejä tai eivät.

Ilmastorituaali on henkilökohtainen kontribuutio edellä esitettyyn toiveeseen. Donna Harawayta lainaten, haluan, että tärkeä osa taiteilijan koulutustani on pysytellä ekologisten kriisien viheliäisten ongelmien parissa – “staying with the trouble” – ja haluan tarjota siihen mahdollisuuden myös kanssaopiskelijoilleni.

Ilmastorituaali lyhyesti – ekologist kriisit ruumismieleessämme

Ilmastorituaali on interventio ja sosiaalinen veistos. Se on Taideyliopiston Kuvataideakatemiaan viikkorytmiin sovitettava rituaalinen seminaariteos, jossa käsitellään ilmasto- ja ympäristökriisejä ja niiden ekologisia, psykososiaalisia, historiallisia sekä poliittisia syitä ja seurauksia mm. ekointersektionaalisen, dekolonisaation ja posthumanismin ajatteluperinteitä seuraten. Samalla se pyrkii purkamaan perinteistä eurooppakeskeistä valkoista ihmiskäsitystä ja tekemään tilaa kaikenlaisille olemisen ja tietämisen muodoille.

Ilmasto- ja ympäristökriisien ratkaisemisessa tärkeimpiä yhteiskunnallisia toimia ovat sosio-ekonomisten eriarvoisuuksien purkaminen ja valtavien rakenteellisten muutosten tekeminen, jota monitieteinen tutkimusyksikkö BIOS kutsuu nimellä *ekologinen jälleenrakennus* (BIOS, 2019). Muutokseen tarvittava politiikka ei kuitenkaan tapahdu ilman oikeanlaista yhteiskunnan arvopohjaa, toisin sanoen *henkistä jälleenrakennusta* (Nykänen, 2020).

Ekologisen jälleenrakennuksen ja muutoksen edellytys on yksilö, joka kykenee havaitsemaan kollektiivisen ja subjektiivisen ruumismielen sisään pesiintyneiden fossiilikapitalismin, kolonialismin, patriarkaatin, seksismin, rasismin ja lajismin tuottamien ajattelumallien ja rakenteiden kimppuja. Ne ovat juurisyytä eri ihmisryhmien sekä inhimillisen ja ei-inhimillisten eläin-, kasvi- ja kivilajien välisiin hierarkisiin erontekoihin. Ilmastorituaalin perimmäinen tarkoitus on tuoda nämä rakenteet osallistujille näkyviksi, purkaa ne ja palauttaa heidän ruumiin ja mielen elinvoima, toisin sanoen toisenlaisten tulevaisuuksien kuvittelukyky, jota ekologisessa jälleenrakennuksessa tarvitaan.

Ilmastorituaali ei kuitenkaan ole pelkästään teoreettista spekulointia vaan myös rituaalinen käytäntö sekä levon, hoivan, kuuntelemisen ja jakamisen harjoittamista. Se ammentaa ja laajentaa relaatioestetiikan perinteestä kohti erilaisia inhimillisiä, ei-inhimillisiä ja materiaalis-diskursiivisia *suhteita*, mutta ennen kaikkea se on Terike Haapojaa lainaten “taiteellista olemista [...] joka suuntautuu kohti haavoittuvuutta, auki olemista ja ei-tuottavuutta” (Gustafsson & Haapoja, 2020). Ilmastorituaali antaa huomion eläimellistetyille ihmisille, toisille eläimille, vieraille kasveille, kummille kiville ja monille materiaaleille; se tuo yhteisen maaperän jatkumon käsin kosketettavaksi ja koettavaksi.

LÄHTEET:

BIOS: *Ekologinen jälleenrakennus*. <https://eko.bios.fi/>

Gustafsson, Laura ja Haapoja, Terike: *Nuppukirja – Maallisen elämän käsikirja*. Helsinki: Helsingin taidemuseon julkaisu 145. (2020)

Nykänen, Tapio: *Lapin Kansan podcastit – Kuuntele Jälleenrakennus 2.0 osa 5: Henkinen jälleenrakennus*. 2020. <https://soundcloud.com/lapin-kansa/kuuntele-jalleenrakennus-20-osa-5-henkinen-jalleenrakennus>

Ilmastorituaali Kuva+ -rakennuksen tilassa ja ajassa

- i) Ilmastorituaalin ensimmäinen kausi kestää kolme vuotta. Mikäli Ilmastorituaali kasvaa orgaanisesti rakenteelliseksi osaksi Kuva+ -kampuksen viikkorytmiä, Kuvataideakatemia on mahdollista neuvotella taiteilijan kanssa jatkosta. *Teoksen tekijä koordinoi ja osallistuu toimintaan koko kolmen vuoden kauden ajan.*
- ii) Ilmastorituaalin ryhmä kerätään yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan. Ryhmä kokoontuu *joka kuun parillinen maanantai kello 9:30*, Kuvataideakatemia seminaariviikkorytmiä mukaillen. Kokoontuminen tapahtuu Kuva+ -rakennuksen *valokatteisen keskustilan toisen kerroksen aulassa*, joka on keskeisellä paikalla luonnonvalon äärellä.
- lii) Jokainen ryhmä rakentaa aulaan omannäköisensä *installaation*, joka toimii ryhmän tukikohtana lukuvuoden ajan. Installaatioon käytetään kierrätysmateriaaleja.
- iv) Kukin ryhmä koreografioi oman rituaalin sitä varten suunnitellun *Scoren* (viimeisellä sivulla) ja vierailevan esittävän taiteen ammattilaisen kanssa. *Score* ehdottaa tiettyjä materiaalisia ja koreografisia reunaehtoja, mutta rituaalin muoto ja kesto on ryhmän ja vierailevan taiteilijan yhdessä määrittelemä.
- v) Osaksi rituaalia sävelletään ääniteos, joka aloittaa soittonsa rituaalin alkaessa. Ilmasto Aktivistit säveltää teoksen, jonka kesto on n. 5 minuuttia. Ääniteoksen toistoa varten on teknisesti kaksi vaihtoehtoa: 1) Ilmastorituaalin osallistujat rakentavat ja purkavat äänentoiston Ilmastorituaalin ajaksi TAI 2) mikäli Kuva+ -rakennuksessa on keskusäänijärjestelmä, teos ohjelmoidaan soivaksi sen kautta. Tästä neuvotellaan tarkemmin, mikäli Ilmastorituaali toteutetaan.
- vi) Osana rituaalin jälkeistä seminaariosuutta järjestetään yhden lukuvuoden aikana *kuusi* luentoa tai työpajaa, jotka käsittelevät ympäristö- ja ilmastokriisejä eri näkökulmista. Jokaisella lukuvuodella on oma teemansa (esim. energia), jota käsitellään niin monialaisesti, niin tiede- kuin taidenäkökulmista.
- vii) Tämän lisäksi yhteisö neuvottelee yhdessä millaista ohjelmaa toivovat rituaalin jälkeen tehtäväksi muilla kokoontumiskerroilla. Ilmastorituaalia varten kerätään laaja teksti- ja tietopankki, johon kannustetaan tarttumaan esimerkiksi lukupiirin muodossa. Tämä ei kuitenkaan ole pakollista toimintaa, sillä rituaalin oheistoiminnan tärkein tarkoitus on kuunnella osallistujien jaksamista: ylivitys, uupumus ja väsymys ovat yliopisto-opiskelijoille liiankin tuttuja lieveilmiöitä. Tämän takia Ilmastorituaalin osallistujia kannustetaan hyvin yksinkertaisesti *taiteelliseen olemiseen*, joka voi olla vaikkapa: teen juontia, kokkailua, retki lähiympäristön virkistysalueille (esim. Mustikkamaalla), jutustelua, meditaatiota tai kehollisia harjoitteita.

Score

1. Valitkaa väri/väriyhdistelmä, johon ryhmä pukeutuu Ilmastorituaalin ajaksi.
2. Rituaaliin tarvitaan ihmisosallistujien lisäksi vähintään yksi eläin-, kasvi- ja kivilajin edustaja. (Huom! Eläin-, kasvi- ja/tai kivilajin edustaja(t) voi(vat) olla läsnä myös symbolisella ja/tai representatiivisella tavalla. Mikäli mukaan otetaan eläviä olentoja, on niiden hyvinvoinnista pidettävä erityisen hyvää huolta.)
3. Jokainen osallistuja tuo lisäksi mukanaan yhden henkilökohtaiseen elämäänsä kuuluvan esineen.
4. Inhimilliset ja ei-inhimilliset osallistujat toimittavat rituaalin yhdessä, tasavertaisina toimijoina.
5. Käyttäkää seuraavaa kolmea erilaista dynamiikkaa liikkeellisessä, auditiivisessa tai visuaalisessa eleessä:

Mmmmmmmmmmmmm

(sini)aaltoja~~

7. Raukeaminen

6. Hiljaisuus

8. Vetäytyminen

9. Yhteen

Ilmastorituaali budjetti

Yhdestä koreografiasta maksetaan **500 euroa** per henkilö. Ilmastorituaalin ensimmäisen kauden aikana tämä tarkoittaa *kolmen* koreografin palkkaamista, eli yhteensä **1500 euroa**.

Yhdestä luennoista tai työpajasta maksetaan **300 euroa** per henkilöä. Ilmastorituaalin ensimmäisen kauden aikana tämä tarkoittaa *kahdeksantoista (18)* luennoitsijan palkkaamista, eli yhteensä **5400 euroa**.

Taiteilijan palkkio on **3000 euroa**.

Kulut yhteensä:

1500 + 5400 + 3000

=

9900 euroa